

Slovar MATURE

Aktivno učenje

Učenci popolnoma sodelujejo v skupini ali razredu, pri čemer prevzemajo odgovornost za lastno učenje in učenje drugih članov s pomočjo aktivnosti, ki omogočajo razpravo in izmenjavo idej ter izkušenj. Cilji aktivnega učenja vključujejo: oblikovanje posameznikov, ki prepoznajo, kdaj je učenje potrebno, ki vedo, kako se učiti in ki lahko uporabijo učenje v življenju.

Zagovorništvo

Zagovorništvo je postopek, s katerim določene informacije in podatke o dani temi uporabimo na način, da zagotovimo, da so pravilno predstavljeni pravim ljudem. Podatke, ki jih najdemo v izdelkih MATURE, lahko uporabijo tisti, ki imajo vpliv na lokalne, regionalne, nacionalne in mednarodne oblikovalce politik in tako zagotovijo, da učenje v pozni življenjski dobi z njihove strani ni prezrto.

Andragogika

Umetnost in znanost pomoči odraslim pri učenju. Andragogika priznava in temelji na neodvisnosti odraslih, njihovih izkušnjah in željah pri izvajanju nadzora nad tem, kaj in kako se učijo.

Odnos do učenja

Prepričanja starejših odraslih in dojemanje starosti in starajočih se prebivalcev s strani drugih. Pozitivni in negativni pogledi na staranje, učenje, izobraževanje in status, prispevajo k oblikovanju prepričanj o sebi, posameznikovi vlogi, pravicah in dolžnostih drugih.

Življenjska poglavja

Prelomne izkušnje v življenju posameznika. Primeri so: šolanje, kariera in starševstvo.

Kompetence

Posebne veščine in sposobnosti, ki so temelj uspešnega staranja in omogočajo posamezniku, da ohrani neodvisnost in aktivno udeležbo v življenju. Kompetence lahko razdelimo po področjih dejavnosti (pismenosti), ki igrajo pomembno vlogo pri spodbujanju in ohranjanju splošnega dobrega počutja v pozni življenjski dobi.

Kultura

Skupek znanj, izkušenj, prepričanj in vrednot skupine ljudi. Starejši priseljenci, starejši pripadniki manjšinskih etničnih skupnosti, starejši pripadniki verskih skupin so lahko med tistimi, ki doživljajo kulturne ovire za sodelovanje pri učenju in v skupnostih, kjer živijo.

Odvisnost

Točka, na kateri posameznik ne more več učinkovito delovati brez stalne podpore drugih. Ta podpora je lahko s strani družinskih članov, države ali zasebnih organizacij varstva.

Diferenciacija

V izobraževanju, diferenciacija zajema ukrepe, s katerimi lahko učitelji zagotovijo, da individualne potrebe in pričakovanja pridejo do izraza v skupinskem učenju. Diferencirani pristopi vključujejo: a) zagotavljanje različnih virov, nalog in aktivnosti, tako da se ljudje lahko učijo in napredujejo na način, ki jim je pomemben; b) upravljanje časa, da bi zagotovili pravično podporo članom skupine; c) tehnike upravljanja skupine, ki razširjajo obseg učenja (na primer mentorstvo vrstnikov in podpora).

Socialna izključenost

MATURE se osredotoča na štiri glavna potencialna področja socialne izključenosti: zdravje, odvisnost (od pomoči drugih), kulturne raznolikosti in odnos do učenja. Iščemo načine, s katerimi so starejši uspeli premostiti te ovire, saj želimo omogočiti starejšim socialno izključenim, da se vključijo v skupinsko učenje.

Vključenost

Ukrepi, sprejeti za iskanje starejših odraslih, ki se sami ne odločijo, da se pridružijo (učni) skupini. Ljudje in organizacije, ki pomagajo, da bi našli te ljudi. Načini, kako so ustvarjene povezave med ponudniki učenja in starejšimi, ki se ne pridružijo skupinam. Sporočila za starejše odrasle.

Izkustveno učenje

Pridobivanje izkušenj za začetek, ustvarjanje in zagotavljanje učenja. Izkustveno učenje temelji na prepričanju, da odrasli kopičijo spretnosti, znanje in razumevanje na podlagi življenjskih izkušenj, tako dobrih kot slabih. Ta modrost ljudem omogoča, da ugotovijo, kaj se morajo še naučiti in zagotavlja sredstva, ki jih je mogoče uporabiti za nove učne situacije. Izkustveno učenje priznava, kaj odrasli lahko storijo in opozarja, da jim moramo pomagati, da naredijo več.

Facilitator/facilitacija

Pogled na učitelja in poučevanje, ki izpodbija didaktični model. Facilitacija je ukrep, ki omogoča učenje, a ga ne vsiljuje. V skladu z načeli andragogike in izkustvenim, aktivnim učenjem, facilitator deluje kot katalizator za izmenjavo izkušenj. Pri zagotavljanju različnih virov, nalog, aktivnosti in pri upravljanju skupine, facilitator omogoča učencem, da dosežejo nove spretnosti in razumevanja na osnovi kolektivnih resničnih izkušenj. Facilitacija postavlja učitelja vzporedno z učenci. Nadzor učenja prehaja od vodje skupine do skupine. Strokovno znanje je usmerjeno v oblikovanje znanja in spretnosti v skupini, da bi dosegli novo učenje.

Zdravje

Fizično in/ali mentalno stanje, ki vpliva na posameznikovo sposobnost udeležbe v učenju in/ali na aktivno udeležbo na drugih področjih. Lahko gre za stanja, ki so prisotna že vse življenje ali pa so nastala kot posledica staranja.

Posredniki

Posamezniki, organizacije ali agencije, ki delajo s ali v imenu starejših odraslih na prostovoljni ali plačljivi osnovi.

Lahko so del javnega sektorja (zdravstvene in socialne službe), zasebnega sektorja (domovi za starejše), lahko so prostovoljne organizacije ali lokalne skupnosti (dobrodelne organizacije, verske skupine, društva upokojencev). Njihovo glavno poslanstvo ni nujno povezano z učenjem v pozni življenjski dobi.

LARAgogija

Izum projekta LARA (www.laraproject.net), ki opisuje odnos med učenjem in staranjem. LARAgogija sprejema izobraževalno doktrino (andragogika, izkustveno učenje, aktivno učenje ipd.) in njena načela uporablja pri oblikovanju veščin, znanj in razumevanju staranja.

Učenje

MATURE se osredotoča na učenje v skupini. Lahko je formalno ali neformalno, lahko ga vodijo strokovnjaki ali prostovoljci. Lahko je samoorganizirano ali organizirano s strani zunanjih virov. Lahko poteka v izobraževalnem okolju (center za izobraževanje odraslih) ali drugje (društvo upokojencev, klubi, knjižnice, muzeji, doma).

Pismenosti za staranje

So široka področja življenjskih aktivnosti, v katerih posameznik mora postati »pismen«, če se želi dobro starati. Postati pismen vključuje pridobitev in uporabo kompetenc s pomočjo učnega procesa. Pismenosti za staranje in pozno življenjsko dobo so: pismenosti za učenje, zdravje, tehnološka pismenost, čustvena, finančna in civilno-družbena pismenost.

Starejši ljudje

Projekt MATURE sicer ne daje prednost kronološki definiciji starosti, a uporablja najbolj široko sprejete klasifikacijo »starejšega« učenca, to je oseba starosti 55 let in več.

Stopnje prehoda

Enkratni življenjski dogodki, ki imajo potencial, da sprožijo prehod iz enega življenjskega poglavja v drugega. Te dogodke lahko posameznik izbere sam (poroka) ali pa so vsiljeni (odpoved delovnega razmerja).

Učitelji

So ljudje, ki vodijo učne skupine. Lahko so poklicni učitelji, strokovnjaki iz drugih izobraževalnih sektorjev, prostovoljni učitelji, posamezniki s posebnimi veščinami poučevanja ter strokovnjaki in prostovoljci v javnih servisih, kjer izobraževanje ni primarna dejavnost (na primer zdravstvene organizacije), facilitatorji skupin ali druge neformalne skupine.

Tranzicija

Prehod med enim in drugim poglavjem v življenju. Primeri: od delovne dobe do upokojitve, od samskega statusa do družinskega člana.